

at denne Paragraph skulde træde i Kraft strax, ikke i mindste Maade strider imod de indgaaede Contracter. Jeg undlød at stemme derfor, fordi jeg troede, at Ministeren ikke vilde modtage Loven med dette Forslag. Har jeg taget feil, vil jeg ogsaa kunne stemme derfor, saafremt det atter skulde komme til at ligge for os. Jeg kan ikke anerkjende, at deri vilde opstaae nogen Forandring i de bestaaende Contracter. Den Forudsætning, under hvilken de ere indgaaede, vilde vel lide nogen Forandring, der ikke vilde være gunstig for Gods-eieren, men det kan ikke for mig være noget Afgjørende, da Lovens Hensigt deels derved ogsaa opnaaes, og man ingenlunde kan fra Lovgivningsmagtens Side anerkjende Forudsætninger, hvorunder borgerlige Forhold opstaae, for uforanderlige eller umulige at røre ved. Jeg kan paa ingen Maade erkjende, at man skal indrømme Godsforholdene en Hellighed, som man ikke har indrømmet Næringsforholdene, og jeg vil erindre om, at det har kostet Staten store Offre at holde dette Forhold vedlige, at den ikke blot i to Aarhundreder har undsladt at opkræve Skat af Hovedgaarde, men ogsaa f. Ex. har anvendt et stort Statslaan, som for 30 Aar siden blev afsluttet under meget ugunstige Vilkaar, til at opbæjle Godserne paa Vilkaar, som vare meget ufordeelagtige for Staten. Det er et Factum, hvorom der nylig er bleven erindret i Anledning af en høit agtet og høit anseet Godseiers Død.

**Mosenørn:** Jeg vil kun tillade mig at motivere, hvorledes det er mig muligt at give Loven min Stemme. Jeg kan ikke nægte, at Udtalelserne af den ærede 5te Landstingsmand for 2den Kreds (B. Christensen) vel vilde kunne bidrage til i høit Grad at forøge min Tvivl om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt og betimeligt at gaae ind paa den sidste Deel af Loven; men naar jeg besuagtet ikke vil nægte Loven min Stemme, da skeer dette deels af Hensyn til den Stikfæls, Loven nu i det Hele har faaet, og i Særdeleshed paa Grund af den store Bægt, jeg lægger paa den praktiske Betydning af § 1, deels fordi jeg ventet mig endeel af § 2 i den Retning, at den vil fremme frivillig Overgang til Selvejendom, hvilket efter min og vist Alles

Mening er den ønskeligste Maade at ordne Forholdet paa. — Med Hensyn til Udtalelserne af den ærede 3die Landstingsmand for 5te Kreds (F. Nielsen) angaaende sidstnævnte Paragraph vil jeg dog endnu gjøre en Bemærkning, idet jeg isørigt væsentlig kan slutte mig til det, den høitærede Minister mod ham anførte. Den ærede Landstingsmand lægger en stor Bægt paa den uheldige Stilling, hvori den ene Tiende-deel af Fæstefamilierne vil komme, naar Gods-eieren benytter sig af den givne Afgang til at drage endeel Bondejord ind under Hovedgaarden. Men naar man vil udrette noget Bæsentligt i den Henseende, troer jeg ikke, at der gives nogen anden Maade end at faae en Lov ud, der forbyder Godseieren at sælge og bort-sætte til Andre end Livsarvingerne, thi da, men ogsaa kun da, vilde Familien faae en ubetinget Ret til at blive ved Gaarden. Saa længe en saadan Lov ikke er kommen ud, er man ikke berettiget til at sige, at Fæsterens Efterlæbte, fordi de ikke faae Gaarden, blive brødløse, hvilket jeg troer er et ubesøiet, strengt Udtryk. De Godseiere, der have Hjertelag til at tage Hensyn til Fæstefamilien, ville ganske vist ogsaa af sig selv lade Livsarvingerne af den Familie, der ikke faaer Gaarden, faae en Erstatning eller rettere sagt indrømme dem et Gode af Hensyn til, at de ikke faae Gaarden; og de Godseiere, der ikke have Hjertelag — og det er væsentligst mod dem, at Loven skulde rettes — ville ikke sælge undtagen ved Fæsteledighed, og da ifkun ved Auction, hvor Livsarvingerne altsaa for at komme i Besiddelse af Gaarden maae byde sigesaa Meget som hvilken som helst anden Liebhaber. Jeg troer, at denne Betragtning dog vil have nogen Bægt hos den ærede Landstingsmand, naar han nærmere overveier Forholdet.

**Ordføreren:** Mod den næstforegaaende Tale skal jeg bemærke, at jeg ikke har rettet nogen Vebreidelse mod Pressen i denne Sag. Det forholder sig heller ikke, som han yttrede, at det kun var en Forandring i visse Forudsætninger, der vilde indtræde, dersom den af ham omtalte Bestemmelse havde faaet Lovskraft. Men det vilde være en Forandring i bestaaende Contracter, thi de gaae ikke ud fra